

KRONIKA ECS

Europejskie Centrum Solidarności realizuje swe główne cele – zachowanie pamięci o przestaniu Solidarności, a także twórcze przekazanie jej dziedzictwa przyszłym pokoleniom – łącząc działalność naukową, kulturalną i edukacyjną z prowadzeniem nowoczesnej placówki muzealnej oraz archiwum dokumentującego dorobek ruchów demokratycznych i wolnościowych, które odegrały znaczącą rolę w najnowszej historii Polski i Europy. Takie założenia przyświecały goszczącym w Gdańsku w 25. rocznicę Sierpnia '80 szefom państw, rządów i przywódcom Unii Europejskiej, którzy podpisali akt erekcyjny Europejskiego Centrum Solidarności. Oficjalnie rozpoczęło ono działalność w lutym 2008 r., otrzymując tymczasową siedzibę na terenie dawnej Stoczni Gdańskiej. Do 2013 r. powstanie nowa siedziba Centrum, zaprojektowana przez pracownię artystyczną Fort z Gdańska, wyłonioną w 2007 r. w międzynarodowym konkursie.

W wybudowanym Centrum powstanie muzeum – wystawa stała *Drogi do wolności*, ukazująca, jak wydarzenia zapoczątkowane przez strajk w Stoczni Gdańskiej przyczyniły się do upadku komunizmu w Europie. Scenariusz wystawy i koncepcję scenografii wybrano w 2008 r. Ekspozycję cechować będzie oryginalność i wielowarunkowość, szerokie wykorzystanie współczesnych technik multimedialnych oraz interaktywność. Muzeum będzie także miejscem prezentacji licznych zbiorów ECS, którymi może się pochwalić jego Dział Muzealno-Archiwalny i Biblioteka. Do tej pory zgromadzono około 10 tys. książek i czasopism, a także 60 tys. fotografii i dokumentów. Nagrano prawie 600 notacji filmowych – wspomnień bohaterów Solidarności. Pozostałe – dziś jeszcze rozproszone, a niekiedy zaniedbane – pamiątki związane z Solidarnością znajdą swoje miejsce w nowym budynku Centrum, gdzie będzie się mieścić multimedialne archiwum i biblioteka.

Dotychczas Centrum zorganizowało ponad sto wystaw i prezentacji w różnych miejscach w Polsce, Eu-

ropie i na świecie. Za ich przyczyną ECS chce umacniać świadomość historyczną, niezbędną w procesie budowania tożsamości europejskiej. Wśród najważniejszych przedsięwzięć należy wymienić wystawę *Solidarność. Pokojowa rewolucja*, ukazującą wyzwalanie się Europy Środkowo-Wschodniej spod dyktatury komunistycznej w latach 1945–1989, konsekwencje upadku tej dyktatury i wejście Polski do Unii Europejskiej. Wystawę pokazywano m.in. w Bundestagu, Parlamencie Europejskim i na Zamku Królewskim w Warszawie. Inne wystawy plenerowe, jak *Historia zza żelaznej kurtyny; Solidarność Narodów; 10 lat, 10 miesięcy, 10 dni...*, odwiedziły już kilkanaście miast na całym świecie. Od 2009 r. pokazywana jest także wystawa *Autorytety. Lech Bądkowski* – poświęcona gdańskiemu opozycjoniście, rzecznikowi prasowemu MKS, sygnatariuszowi porozumienia gdańskiego.

Europejskie Centrum Solidarności kreuje wydarzenia kulturalne i inspirowane twórców. W 2007 r. zainaugurowano festiwal „All About Freedom” – interdyscyplinarny projekt poświęcony różnym wymiarom wolności, który corocznie zbiera prezentacje filmowe i teatralne, koncerty oraz spotkania naukowców, polityków i dziennikarzy. Zorganizowano także rocznicowe koncerty: na 20-lecie odzyskania przez Polskę wolności i upadku komunizmu oraz w ramach Festiwalu Solidarności, na którym wystąpił Ennio Morricone. Z okazji trzydziestej rocznicy Sierpnia '80 i narodzin Solidarności powstało widowisko i projekt *2xStrajk* oraz symfonia Pawła Mykietyna zatytułowana *VIVO XXX*, zostało także ustanowione wyjątkowe odznaczenie – Medal Wdzięczności dla ludzi dobrej woli z całego świata, którzy w latach osiemdziesiątych wspomagali Polskę w jej trudnej walce o wolność i demokrację.

Od trzech lat ECS, organizując koncerty muzyki poważnej, zaprasza mieszkańców Trójmiasta do wspólnej zadumy nad losem tych, którzy w grudniu 1970 i grudniu 1981 r. zapłacili najwyższą cenę, byśmy mogli żyć

w wolnej Polsce. Głośnym echem odbiło się w 2008 r. Forum Młodych z udziałem kilkuset osób z całego świata oraz laureatów pokojowej Nagrody Nobla, m.in. Dalajlamy i Lecha Wałęsy. Forum jest organizowane corocznie w dniu urodzin Lecha Wałęsy.

Kolejną wartą odnotowania inicjatywą edukacyjną jest Ekspres Solidarności. W dwóch jego edycjach wzięło udział blisko pół tysiąca młodych ludzi z prawie pięćdziesięciu krajów świata, którzy odwiedzili najważniejsze miejsca w Polsce symbolizujące zmagania o wolność i pokój. Corocznie odbywa się także Akademia Solidarności, która daje szansę zdobycia wiedzy i wymiany doświadczeń w wielonarodowej grupie uczestników.

W organizowanych przez ECS w różnych miejscach kraju sesjach naukowych i debatach biorą udział wybitni działacze opozycyjni, politycy i intelektualiści. Podczas debaty „Sens i nonsens konformizmu” w dwudziestą rocznicę strajków robotniczo-studenckich z maja 1988 r. spotkali się ówcześni przywódcy strajku studenckiego, w konferencji „Ekonomia Solidarności” uczestniczyli architekci transformacji ustrojowej w Polsce: Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki i Leszek Balcerowicz. Centrum zorganizowało też konferencję „Solidarność pokoleń” z udziałem naukowców i polityków, którzy debatowali m.in. nad planami aktywizacji zawodowej osób w wieku przedemerytalnym. Podczas konferencji „W przededniu wielkiej zmiany. Okrągły stół” dyskutowano o znaczeniu tego wydarzenia dla transformacji ustrojowej w Polsce i w innych krajach socjalistycznych.

Z okazji dwudziestej rocznicy odzyskania wolności Centrum zorganizowało w Gdańsku i Warszawie dwudniową konferencję międzynarodową „Solidarność i upadek komunizmu”. Uświetnili ją swoją obecnością Lech Wałęsa, Václav Havel, Jan Czarnogórski i Żelju Żelew. Obchodom rocznicy powstania Ruchu Młodej Polski towarzyszyła konferencja „Korzenie Solidarności. 30-lecie Ruchu Młodej Polski”. Zagadnieniom prawnym i technologicznym związanym z digitalizacją zbiorów, ich wirtualizacją i udostępnianiem poświęcono debatę „Zbiory fotograficzne i filmowe w Internecie – aspekty prawne i technologiczne”. Centrum współorganizowało także konferencję „Od wojny do wolności. Wybuch i konsekwencje II wojny światowej 1939–89”. W interdyscyplinarnej konferencji „Czas przełomu. Solidarność 1980–1981” uczestniczyło pięćdziesięciu naukowców z całej Polski.

Przyszła siedziba Europejskiego Centrum Solidarności. Autorem projektu jest Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe FORT Sp. z o.o. Projekt udostępniła Gmina Miasta Gdańsk.

Europejskie Centrum Solidarności jest także inicjatorem konkursów. Do młodzieży szkolnej skierowany był konkurs „Ocal okrucy historii – młodzież buduje muzea”, który polegał na opisanie pamiątki historycznej z okresu drugiej wojny światowej lub z okresu działalności Solidarności i opozycji demokratycznej w latach 1979–1990. Młodszy uczestnicy mogli wziąć udział w konkursie „Moja mała Solidarność” – musieli napisać wiersz, esej lub bajkę na temat szeroko pojmowanej solidarności. A w 2010 r. Centrum ogłosiło dwa równoległe konkursy na najlepszą pracę doktorską lub magisterską obejmującą tematykę związaną z historią Solidarności i opozycji demokratycznej w Polsce w latach 1970–1990.

Centrum publikuje materiały i opracowania będące plonem spotkań i konferencji, samodzielnie lub jako współwydawca ma na swym koncie już kilkanaście książek. Na szczególną uwagę zasługuje biografia Lecha Wałęsy *Zadra* autorstwa Jana Skórzyńskiego, *Solidarność u władzy. Dziennik 1989–1993* Waldemara Kuczyńskiego, wyniki pierwszych ogólnopolskich badań socjologicznych *Solidarność – doświadczenie i pamięć* pod redakcją Ireneusza Krzemińskiego. Wśród wydanych przez ECS materiałów pokonferencyjnych są: *W przededniu wielkiej zmiany. Polska w 1988 roku; Korzenie Solidarności. 30-lecie Ruchu Młodej Polski; W przededniu wielkiej zmiany. Okrągły stół.*

Więcej informacji na stronie www.ecs.gda.pl